

บทที่ 4

ผลการวิจัยและการอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็น มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ซึ่งคณะผู้วิจัยได้เสนอผลการวิจัยและอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

4.1 ผลการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

4.2 อภิปรายผลการวิจัย

4.1 ผลการประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ได้แก่ ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product)

คณะผู้วิจัยวิเคราะห์ผลเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model จากการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากการประเมินโดยใช้แบบสอบถามเรื่อง การประเมินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	10	25.00
หญิง	30	75.00
รวม	40	100.00
ระดับชั้นที่สอน		
ระดับอนุบาล	4	10.00
ระดับประถมศึกษา	20	50.00
ระดับมัธยมศึกษา	16	40.00
รวม	40	100.00
อายุราชการ		
1 - 10 ปี	8	20.00
11 - 20 ปี	16	40.00
21 -30 ปี	12	30.00
31 – 40 ปี	4	20.00
รวม	40	100.00
วุฒิทางด้านการศึกษา		
ปริญญาตรี	38	95.00
ปริญญาโท	2	5.00
รวม	40	100.00
ตำแหน่ง		
ครูผู้ช่วย	2	5.00
ครู	14	35.00
ครูชำนาญการพิเศษ	16	40.00
อัตราจ้าง	4	10.00
รวม	40	100.00
วิชาที่สอน		
การงานอาชีพและเทคโนโลยี	8	20.00
คณิตศาสตร์	2	5.00
ภาษาไทย	2	5.00
สุขศึกษา	2	5.00
วิทยาศาสตร์	2	5.00
ศิลปะ	2	5.00

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม	4	10.00
อังกฤษ	8	20.00
ทุกวิชา(ระดับประถมศึกษา)	10	25.00
รวม	40	100.00

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของครูพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 75.00 มีอายุราชการระหว่าง 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 มีวุฒิการศึกษา ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 95.00 ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 40.00และสอนทุกวิชา (ในระดับประถมศึกษา) คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของนักเรียน

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	107	41.15
หญิง	153	58.85
รวม	260	100.00
ระดับชั้น		
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6	86	33.08
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3	88	33.84
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6	86	33.08
รวม	260	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงข้อมูลทั่วไปของนักเรียน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.85 และกำลังเรียนอยู่ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 คิดเป็นร้อยละ 33.84

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครอง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	91	35.00
หญิง	169	65.00
รวม	260	100.00
อายุ		
20 – 40 ปี	82	31.54

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
41 – 60 ปี	157	60.38
61 ปีขึ้นไป	21	8.08
รวม	260	100.00
ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	213	81.92
มัธยมศึกษา	31	11.92
ปวช./ปวส.	16	6.15
รวม	260	100.00
อาชีพ		
ทำนา	129	49.62
รับจ้าง	102	39.23
รับราชการ	4	1.54
ค้าขาย	25	9.61
รวม	260	100.00
รายได้ต่อเดือน		
1,000 – 2,000 บาท	144	55.38
3,000 – 4,000 บาท	56	21.54
5,000 – 6,000 บาท	37	14.23
7,000 – 8,000 บาท	4	1.54
9,000 -10,000 ขึ้นไป	19	7.31
รวม	260	100.00

จากตารางที่ 3 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ปกครองพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.00 อายุระหว่าง 41 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 60.38 ระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 81.92 อาชีพทำนา คิดเป็นร้อยละ 49.62 และรายได้ต่อเดือน 1,000 – 2,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 55.38

ส่วนที่ 2 ผลการประเมินด้วยรูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model จากการใช้แบบสอบถามการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม

จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวมสรุปได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ผลการประเมินจากแบบสอบถามในภาพรวม

ประเด็น	ครู	นักเรียน	ผู้ปกครอง
---------	-----	----------	-----------

	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
ด้านบริบท (Context)	40	4.05	0.73	260	3.90	0.87	260	4.14	0.84
ด้านปัจจัยเบื้องต้น (Input)	40	4.05	0.69	260	4.14	0.82	260	4.26	0.73
ด้านกระบวนการ (Process)	40	4.00	0.66	260	4.08	0.91	260	4.19	0.79
ด้านผลผลิต (Product)	40	4.25	0.54	260	4.21	0.96	260	4.35	0.73

จากตารางที่ 4 แสดงผลการประเมินจากแบบสอบถามในภาพรวม พบว่าทุกด้านไม่ว่าจะเป็น ด้านบริบท (Context) ปัจจัยเบื้องต้น (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากและมีความคิดเห็นสอดคล้องกันไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียนหรือผู้ปกครอง เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผลดังนี้

ด้านบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการใช้แบบสอบถาม เพื่อประเมินบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ผลการประเมินด้านบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
1. ความชัดเจนของนโยบายในการจัดกิจกรรม	40	4.05	0.82	260	4.07	0.75	260	4.17	0.77
2. งบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรม	40	3.75	0.96	260	3.17	0.84	260	3.94	0.84
3. อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้จัดกิจกรรม	40	4.25	0.63	260	4.09	0.90	260	4.15	0.80
4. สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะกับการจัดกิจกรรม	40	4.45	0.60	260	4.17	0.88	260	4.30	0.78
5. การมีส่วนร่วมของชุมชน/ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม	40	3.75	0.63	260	3.98	1.02	260	4.14	0.84
รวม	40	4.05	0.73	260	3.90	0.87	260	4.14	0.84

จากตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินด้านบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ความชัดเจนของนโยบายในการจัดกิจกรรม ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ครูและผู้ปกครองมีความคิดเห็นในระดับมากส่วนนักเรียนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง ด้านอาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะกับการจัดกิจกรรมครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมากและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและสันทนากลุ่มครู นักเรียนและผู้ปกครอง ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ ทุกโรงเรียนมีนโยบายในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แต่งบประมาณมีไม่เพียงพอจึงต้องระดมจากชุมชนท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วนร่วม ด้านอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้มีเพียงพอและอยู่ในระหว่างพัฒนาเพิ่มเติมขึ้นเรื่อยๆ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนมีความเหมาะสม ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากเนื่องจากคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงต้องอาศัยความร่วมมือไม่เฉพาะในโรงเรียนนอกโรงเรียนและที่บ้านของนักเรียนด้วย

บริบทของโรงเรียน

ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
1. การสนับสนุนของผู้บริหาร	40	4.70	0.65	260	4.34	0.68	260	4.42	0.72
2. ความพร้อมของครู	40	4.35	0.67	260	4.44	0.66	260	4.40	0.65
3. ความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการ	40	3.55	0.68	260	3.99	0.88	260	4.07	0.75
4. การสนับสนุนจากผู้ปกครอง/ชุมชน	40	3.80	0.61	260	4.08	0.88	260	4.31	0.75
5. การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ	40	3.85	0.87	260	3.86	1.01	260	4.09	0.82
รวม	40	4.05	0.69	260	4.14	0.82	260	4.26	0.73

จากตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่าด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนนักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านความพร้อมของครู ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการ ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง/ชุมชน ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและสันทนากลุ่มครู นักเรียนและผู้ปกครองให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ ผู้บริหารมีบทบาทมากที่สุดในการดำเนินการ หากผู้บริหารเข้าใจ เห็นความสำคัญเป็นแบบอย่างที่ดี กำหนดนโยบายที่ชัดเจนก็จะทำให้การพัฒนาการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีการพัฒนายิ่งขึ้น เช่นเดียวกับความพร้อมของครู หากครูมีความรู้ความเข้าใจ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เห็นความสำคัญก็จะเป็นกำลังสำคัญในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ด้านความพร้อมของนักเรียนส่วนมากนักเรียนในปัจจุบันมักจะมีปัญหาในเรื่องของการใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ขาดจิตสำนึก หากนักเรียนได้รับการพัฒนายก็จะสามารถมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงได้ ส่วนการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนมีความยินดีให้ความร่วมมือหากโรงเรียนทำความเข้าใจ ให้ความสำคัญและขอความร่วมมือ การสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ เช่นเดียวกัน หน่วยงานต้นสังกัดให้ความสนับสนุนอยู่แล้วอาจจะไม่มาก ผู้บริหารและครูต้องขอความสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บริษัทห้างร้าน เอกชนต่างๆ เพื่อให้ได้งบประมาณมาสนับสนุนการดำเนินการ รวมทั้งการนำแหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์

ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ผู้บริหาร

ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ครูผู้สอน

ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: นักเรียน

ปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ผู้ปกครอง

ด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 7 ผลการประเมินด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ
นักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	40	4.20	0.69	260	4.29	0.83	260	4.39	0.70
2. การจัดกิจกรรมเสริมในโรงเรียน	40	4.30	0.65	260	4.16	0.83	260	4.32	0.75
3. การประเมินผลการจัดกิจกรรม	40	4.00	0.64	260	4.05	0.89	260	4.10	0.74
4. ใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากิจกรรม	40	3.80	0.69	260	3.85	1.03	260	4.04	0.88

ประเด็น	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน	40	3.70	0.65	260	4.06	0.98	260	4.08	0.90
รวม	40	4.00	0.66	260	4.08	0.91	260	4.19	0.79

จากตารางที่ 7 แสดงผลการประเมินด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านการจัดกิจกรรมเสริมในโรงเรียน ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านการประเมินผลการจัดกิจกรรม ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ด้านการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากิจกรรม ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและสันทนากลุ่มครู นักเรียนและผู้ปกครอง ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนที่หลากหลายทั้งในหลักสูตร เช่น สอนบูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ในรายวิชาพื้นฐานและรายวิชาเพิ่มเติม และในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เช่น กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ และเสริมหลักสูตร เช่น ร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนและโรงเรียนโครงการต่างๆ ของทางโรงเรียน ตลอดจนอยู่ในวิถีชีวิตของโรงเรียนเช่น ผู้บริหารและครูเป็นแบบอย่าง เป็นต้น และมีการประเมินผลในรายวิชาโดยใช้การสังเกตเป็นหลัก หากพบสิ่งที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขจะได้ดำเนินการได้ทันที และเริ่มมีการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้ปกครองและชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมเป็นอย่างมาก

ภาพกระบวนการของการจัดกิจกรรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ด้านผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากการใช้แบบสอบถามเพื่อประเมินผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปรากฏผลดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8 ผลการประเมินด้านผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ประเด็น	ครู			นักเรียน			ผู้ปกครอง		
	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.	n	$\bar{X}$	S.D.
1. โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	40	4.20	0.61	260	4.33	0.91	260	4.48	0.66
2. ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	40	4.60	0.68	260	4.25	0.92	260	4.40	0.73
3. ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	40	4.60	0.59	260	4.31	0.981	260	4.44	0.69
4. นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์	40	3.95	0.39	260	4.01	1.00	260	4.10	0.79
5. ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	40	3.90	0.44	260	4.13	1.03	260	4.33	0.78
รวม	40	4.25	0.54	260	4.21	0.96	260	4.35	0.73

จากตารางที่ 8 แสดงผลการประเมินด้านผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครู นักเรียนและผู้ปกครองมีความคิดเห็นเหมือนกันคืออยู่ในระดับมาก

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารและสันทนากลุ่มครู นักเรียนและผู้ปกครอง ให้ข้อมูลที่สอดคล้องกันคือ โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความสะอาดสวยงามและมีป้ายสารสนเทศเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและมีแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนเช่น สวนเกษตร บ่อเลี้ยงปลา โรงเพาะเห็ด เป็นต้นในโรงเรียน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข เป็นต้น ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ประหยัดไม่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่ข้องเกี่ยวกับอบายมุข เป็นต้น นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจเช่น รู้จักการใช้จ่ายของตนเองอย่างมีเหตุผล โดยการออมเงิน รู้จักประหยัด พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจโดยผลิตหรือสร้างรายได้ ด้านสิ่งแวดล้อม เช่น ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน และชุมชน ด้านสังคม เช่น ช่วยเหลืองานในครอบครัว โรงเรียน ช่วยเหลือสังคมหรือชุมชน มีกลุ่มเยาวชนร่วมกันทำความสะอาดถนนในหมู่บ้าน ด้านวัฒนธรรมเช่นส่งเสริมพระพุทธศาสนาด้วยการไปช่วยกิจกรรมทางศาสนาที่วัด เป็นต้น ส่งผลต่อเนื่องไปยังผู้ปกครองและชุมชนทำให้มีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงด้วย

ภาพแสดงผลที่เกิดจากการจัดกิจกรรม
เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ส่วนที่ 3 ปัญหาอุปสรรค แนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ด้านปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

จากการใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่มสรุปผลได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 9 ปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ไข

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ด้านผู้บริหาร	
- ครู นักเรียนและผู้ปกครองบางคนยังขาดความเข้าใจในหลักเศรษฐกิจพอเพียง	- ให้ความรู้ครู ผู้ปกครอง นักเรียนรวมทั้งติดตามผลอย่างสม่ำเสมอ
- สถานที่ไม่เอื้ออำนวย ไม่เหมาะที่จะปลูกพืชดินจืดหรือเค็มเกินไป	- จัดหาวิทยากรที่มีความชำนาญเรื่องดินมาให้ความรู้
- งบประมาณไม่เพียงพอ	- จัดสรรงบให้เพียงพอ และระดมทรัพยากรจากในชุมชน
- ชุมชนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมน้อย	- จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับการบูรณาการเข้ากับชุมชน - ให้ชุมชนมีส่วนร่วมและบทบาทให้มากกว่าปัจจุบัน
- ผู้ปกครองไม่ค่อยมีเวลาไปร่วมกิจกรรมมากนัก เพราะคิดว่าบางกิจกรรมไม่สำคัญ	- มีหนังสือชี้แจงความสำคัญของกิจกรรม รายละเอียดของกิจกรรมและความสำคัญของกิจกรรมรวมถึงประโยชน์ที่จะได้รับ
ด้านครูผู้สอน	
- ขาดการประเมินด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เนื่องจากขาดความเข้าใจในการดำเนินการ	- ศึกษาเพิ่มเติมและเพิ่มการประเมินด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้
- งบประมาณในการเปลี่ยนแปลงสถานที่น้อยมาก - ขาดงบประมาณในการผลิตสื่อเรียนรู้ การวิจัยในชั้นเรียน การรณรงค์ต่างๆ เพราะขาดเครื่องเสียง	- ควรมีการสนับสนุนจากรัฐบาล และหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางราชการอย่างสูงสุดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ฯลฯ - ยืมอุปกรณ์ต่าง ๆ กับทางหน่วยงานในชุมชน - ประสานหน่วยงานในชุมชนหางบประมาณเพิ่มในการจัดกิจกรรม
- เยาวชนเข้ามาทำลายข้าวของภายในโรงเรียนและทำความเสียหายอื่นๆ เช่น มาขโมยของ หรือผลผลิตทางการเกษตรในโรงเรียน	- โรงเรียนได้ให้โอกาสเยาวชนเข้ามาออกกำลังกายภายในโรงเรียน มีการทำกิจกรรมร่วมกันมากกว่าเดิม เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับเยาวชน
- การใช้จ่ายและการใช้	- จัดให้มีการออมของนักเรียนหรือเปิดธนาคาร

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
ทรัพยากรธรรมชาติอย่างฟุ่มเฟือยของนักเรียนและผู้ปกครอง	โรงเรียนและทำให้นักเรียนตระหนักถึงการใช้จ่ายให้น้อยลงและออมให้มากไม่ใช่ออมจนหมด - ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนและผู้ปกครองตระหนักใน重要性ของทรัพยากรธรรมชาติและการใช้จ่ายอย่างประหยัด
- นักเรียนผู้ปกครองและครูบางส่วนยังไม่เข้าใจหัวใจของเศรษฐกิจพอเพียง	- จัดกิจกรรมให้ปฏิบัติจริง - จัดทัศนศึกษานอกสถานที่โรงเรียนและชุมชนต้นแบบด้านเศรษฐกิจพอเพียง
ด้านนักเรียน	
- ไม่เข้าใจเศรษฐกิจพอเพียง	- หาความรู้เพิ่มเติมและนำมาปฏิบัติกับตัวเองและเผยแพร่ให้คนรอบข้างรู้จักมากขึ้น
- การใช้เงินที่ฟุ่มเฟือย	- ใช้เงินประหยัด
- ใช้เงินมากไป	
- ใช้ทรัพยากรฟุ่มเฟือย	ต้องใช้ให้น้อยและประหยัดที่สุด
- ไม่ค่อยมีกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	- อยากให้มีกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนอื่นๆ - ควรมีกิจกรรมส่งเสริม เพื่อให้ได้ประสบการณ์และความรู้ ความเข้าใจ
ด้านผู้ปกครอง	
- ไม่ค่อยได้ร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	- อยากให้มีกิจกรรมร่วมกับโรงเรียน
- ผู้ปกครองไม่ค่อยเข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่าที่ควร	- ต้องการผู้รู้มาแนะแนว
- ไม่เข้าใจความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง - ไม่รู้ว่าแก่นแท้ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร	- ศึกษาด้วยตนเองทำความเข้าใจและลงมือปฏิบัติจริง ถามครู ผู้บริหารหรือลูก
- อาหารกลางวันไม่เป็นไปตามหลักโภชนาการ ร้านของอาหารขายของไม่มีประโยชน์ เช่น ขนมขบเคี้ยว - ปรับปรุงงบประมาณอาหารกลางวัน	- ให้ ผอ.รับฟังความคิดเห็นของผู้ปกครองมากกว่านี้ คือ ให้องค์กรต่างๆเข้ามาช่วยเรื่องอาหารกลางวันให้มีประโยชน์มากกว่านี้
- เด็กๆไม่เชื่อฟังคำสั่งสอน	- ที่บ้านและโรงเรียนควรช่วยกันปลูกฝังลักษณะนิสัยที่ดีตั้งแต่เด็ก
- เด็กมัธยมชอบออกมาทานข้าวนอกโรงเรียน	- โรงเรียนควรจัดอาหารให้เพียงพอ เพราะทางโรงเรียนจัดอาหารกลางวันถึงแค่ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น จึงทำให้นักเรียนมัธยมออกมาทานข้าวนอกโรงเรียน

ปัญหาอุปสรรค	แนวทางแก้ไข
- ไม่ค่อยมีหน่วยงานเข้ามาจัดกิจกรรม เพราะเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก	- โรงเรียนควรประสานหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้ามาจัดกิจกรรมมากขึ้น

ด้านข้อเสนอแนะ/ความคิดเห็นเพิ่มเติม

ด้านผู้สอน

- ควรจัดอบรมให้มากกว่านี้และควรมีทั้งภาคปฏิบัติและทฤษฎี
- ควรส่งเสริมให้ครูแต่ละระดับชั้นมีแนวทางในการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทุกระดับชั้น

ด้านการจัดกิจกรรม

- มีการจัดกิจกรรมที่ดี ผู้อำนวยการดีมาก ช่วยให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- มีการเยี่ยมบ้านนักเรียน ถ้านักเรียนขาดโรงเรียน อาจารย์ก็จะมาเยี่ยมโรงเรียน เพื่อถามสาเหตุการขาดเรียน และทางโรงเรียนก็ให้ทางบ้านเข้าไปร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียน
- ถ้าเป็นไปได้อยากให้โรงเรียนเพิ่มขนาดพื้นที่ของโรงเรียน เพราะโรงเรียนเริ่มคับแคบ
- โรงเรียนได้ส่งเสริมให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมมากขึ้น ส่งผลให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามไปด้วย
- อยากให้โรงเรียนพัฒนาขึ้นอีกและอยากให้โรงเรียนพาไปหาความรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและสิ่งที่น่ารู้มากกว่านี้
- อยากให้โรงเรียนมีการติวนักเรียนที่ไม่ค่อยเก่ง(เป็นรายบุคคล) อยากให้โรงเรียนของบประมาณพานักเรียนไปทัศนศึกษาออกสถานที่เพื่อนักเรียนจะได้ประสบการณ์จากสิ่งอื่นนอกโรงเรียนในเรื่องของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ควรส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเศรษฐกิจพอเพียงมากขึ้น
- การทำเศรษฐกิจพอเพียงไม่ใช่ทำแค่ในโรงเรียนแต่ต้องทำที่บ้านและชุมชนด้วย
- ควรมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างโรงเรียน บ้านและชุมชนด้วย เพื่อจะได้ปลูกฝังความคิดเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงให้กับเด็กๆ ผู้ปกครองและชุมชนด้วย

4.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยการประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีประเด็นในการอภิปรายดังนี้

1) ด้านบริบทของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ ความชัดเจนของนโยบายในการจัดกิจกรรมงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรม อาคารสถานที่แหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดกิจกรรม สภาพแวดล้อมของโรงเรียนเหมาะกับการจัดกิจกรรมและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ผู้ปกครองในการจัดกิจกรรม ทุกฝ่ายมีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากสถานศึกษามีบทบาท

และหน้าที่สำคัญในการพัฒนาและส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เต็มศักยภาพของผู้เรียน โดยจัดสรรเวลาและส่งเสริมให้จัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างหลากหลาย ทั้งภายในสถานศึกษาและในท้องถิ่นหรือสังคม ตลอดจนกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมหรือสร้างสรรค์กิจกรรมอย่างหลากหลาย เพื่อผู้เรียนได้สำรวจความสนใจ พัฒนาความรู้ความสามารถของตนและปรับประยุกต์สู่ชีวิตจริง อีกทั้งสถานศึกษาควรจะต้องเชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านั้นเข้าสู่ชั้นเรียน ขยายให้กว้างขวางเป็นระดับสถานศึกษาสู่ชุมชนและสังคม โดยสถานศึกษาทำหน้าที่ในด้านการบริหารกิจกรรมภายในชั้นเรียนและในสถานศึกษา เช่น จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จัดทำโครงการ กิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม เป็นต้น (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2551) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ ลาติ (2543) ที่ได้ศึกษาการดำเนินงานโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุดรธานี พบว่า ในด้านการวางแผนงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ปัญหาการดำเนินงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านการหาแหล่งงบประมาณสนับสนุนโครงการและด้านการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ยกเว้นด้านการวางแผนงานวิชาการและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีปัญหาในระดับน้อยและโรงเรียนต้องการให้มีการวางแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ ครูมีความรู้ความเข้าใจเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง การได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอและผู้ปกครองเห็นความสำคัญและสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

2) ด้านปัจจัยเบื้องต้นของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ ด้านการสนับสนุนของผู้บริหาร ด้านความพร้อมของครู ด้านความพร้อมของนักเรียนก่อนดำเนินการ ด้านการสนับสนุนจากผู้ปกครอง/ชุมชน และด้านการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับแนวคิดของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ที่กล่าวถึง บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาและประเมินคุณธรรมของผู้เรียน ได้แก่ บทบาทครู ครูควรทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาและผู้สนับสนุนให้ผู้เรียนทำกิจกรรม โครงการหรือโครงการต่างๆ ทั้งในระดับกลุ่มสาระ ภายในห้องเรียนหรือในระดับสถานศึกษาและชุมชน ทั้งนี้เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมในด้านการพัฒนาตน การพัฒนาการทำงาน และการพัฒนาการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยแนะนำแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่เป็นบุคคล องค์กร หน่วยงาน และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างไรก็ตามครูพึงแจ้งให้ผู้เรียนเก็บรวบรวมร่องรอยหรือหลักฐานการทำกิจกรรม โครงการหรือโครงการต่างๆ จัดทำเป็นแฟ้มสะสมงานและเขียนวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของกิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงตนเองและการทำกิจกรรมครั้งต่อไป บทบาทของผู้ปกครองผู้ปกครองควรสนับสนุนช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของผู้เรียนในความปกครอง เพื่อให้ผู้เรียนมีกำลังใจในการทำดีและยังเป็นโอกาสให้ผู้ปกครองรับรู้พฤติกรรมการทำกิจกรรมของผู้เรียน ขณะเดียวกันก็สามารถทำบทบาทเป็นผู้ประเมินการทำกิจกรรมนั้นๆ ด้วย เนื่องจากผู้ปกครองเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุด ถือได้ว่าเป็นเป้าหมายและเป็นต้นแบบการพัฒนาคุณธรรมที่สำคัญที่สุด เป็นผู้มีส่วนร่วมในการปลูกฝัง ส่งเสริมคุณธรรมโดยตรง นอกจากนี้ผู้ปกครองยังอาจให้ผู้เรียนได้ไปร่วมกิจกรรมเพื่อสังคมที่ผู้ปกครองทำอยู่ได้อีกด้วย บทบาทผู้เรียนผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาคุณธรรม โดยอาจเริ่มต้นจากการเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ไปสู่การเป็นผู้นำการจัดกิจกรรมหรือสร้างสรรค์กิจกรรมใหม่ๆ

3) ด้านกระบวนการของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การจัดกิจกรรมเสริมในโรงเรียน การประเมินผลการจัดกิจกรรม การใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนากิจกรรม การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง/ชุมชน อยู่ในระดับมาก เนื่องจากทางโรงเรียนได้ดำเนินการ 3 ลักษณะด้วยกัน ได้แก่ 1) ระบบบริหารสถานศึกษา ดำเนินการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรในโรงเรียน เช่น วัฒนธรรมด้านการประหยัด ในเรื่องการประหยัดไฟฟ้า ประหยัดน้ำ ซึ่งบุคลากรทุกคนในโรงเรียนยึดถือเป็นแนวปฏิบัติร่วมกันทั้งโรงเรียน รวมทั้งการปลูกฝังให้เป็นวิถีชีวิตเมื่อสถานศึกษามีวัฒนธรรมเรื่องความประหยัดแล้ว ครู นักเรียนในโรงเรียนต่างก็ยึดถือปฏิบัติจนเป็นนิสัยในชีวิตประจำวัน ทุกคนควรฝึกความประหยัด เห็นไฟเปิด น้ำเปิด จะช่วยกันปิดโดยไม่ต้องเตือน 2) การจัดการเรียนการสอนที่ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไว้ในหลักสูตรที่เน้นความเป็นท้องถิ่น ในการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ที่จะสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การสร้างหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในด้านการแนะแนว กิจกรรมนักเรียน ทั้งในเรื่องของลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาดหรือในรูปโครงงาน ชมรม ค่ายอาสาและกิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณะประโยชน์ (ปริยานุช พิบูลสรารุช, 2549: ลัดดา ศิลาน้อยและคณะ, มปป.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนธรรม มีทอง (2552) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านร่องแซง พบว่า 1) ด้านการบริหารวิชาการใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีการอนุรักษ์และเห็นคุณค่าภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยโรงเรียนเน้นให้ครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ถ่ายทอด ปลูกฝังความรู้ ความเข้าใจตลอดจนค่านิยมพื้นฐานตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงภายใต้เงื่อนไขความรู้คู่คุณธรรม 2) ด้านการบริหารงบประมาณมีการวางแผนการใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาอย่างฉลาด รอบคอบ คุ่มค่า มีกระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบ ด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนมีการประสานกับเครือข่ายหรือองค์กรอื่นๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อขอสนับสนุนทางด้านงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคลากรทางการศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องโดยการให้ความรู้ ประชุม อบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครูอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง คณะครูมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน ชุมชนและสังคม ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง 4) ด้านการบริหารทั่วไป มีการวิเคราะห์สภาพปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโดยการจัดการเชิงกลยุทธ์ แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุผล รอบคอบ มีการประสานงานกับเครือข่ายหรือองค์กรต่างๆ โดยการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน สร้างความสามัคคีของบุคลากรในองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ให้ความสำคัญตระหนักในการเป็นเจ้าของร่วมกัน ส่วนปัญหาอุปสรรคที่สำคัญคือ ครูขาดความรู้และประสบการณ์ในการจัดทำหลักสูตรที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงสู่สาระการเรียนรู้ และขาดงบประมาณในการดำเนินการต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะคือ ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่บูรณาการเศรษฐกิจพอเพียงในรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเช่นเดียวกับพรสกุล เขตจันทน์ (2553) ได้ทำการศึกษาการบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุดรธานี เขต 4 พบว่า สภาพ

การบริหารจัดการสถานศึกษาตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันโดยรวมแล้วสถานศึกษามีการปฏิบัติอยู่ในระดับ “มาก” ในทุกด้าน เรียงตามระดับการปฏิบัติจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไปและด้านการบริหารงานบุคคล

4) ด้านผลของการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการประเมินพบว่าทุกด้านได้แก่ โรงเรียนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตในโรงเรียนสอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้ปกครองและชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อยู่ในระดับมาก เนื่องจากโรงเรียนได้มีการขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมุ่งพัฒนาที่ตัวผู้บริหารและตัวครูก่อนเป็นอันดับแรก โดยเข้าร่วมโครงการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพราะครูถือว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และปลูกฝังสิ่งต่างๆ ให้แก่เด็ก ดังนั้นจึงการส่งเสริมครูให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ก่อน เพราะเมื่อครูเข้าใจ ครูก็จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่เด็กได้ ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอ ครูจะต้องรู้จักพอก่อน โดยอยู่อย่างพอเพียงและเรียนรู้ไปพร้อมๆ กับเด็ก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องมีสติในการเลือกรับข้อมูลต่างๆ ที่เข้ามา รู้จักเลือกรับและรู้จักต่อยอดองค์ความรู้ที่มีอยู่ หมั่นศึกษาเพิ่มพูนความรู้ อย่างเป็นขั้นเป็นตอน ไม่ก้าวกระโดด ในการเลือกรับข้อมูลนั้น ต้องรู้จักพิจารณารับอย่างเป็นขั้นเป็นตอน รู้จักแก้ไขปัญหาย่อยอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ประเมินความรู้และสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา จะได้รู้จัก และเตรียมพร้อมที่จะรับมือกับสภาพ และผลจากการเปลี่ยนแปลงในมิติต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ และระมัดระวัง เป้าหมายสำคัญของการขับเคลื่อน คือ การทำให้เด็กรู้จักความพอเพียง ปลูกฝัง อบรม บ่มเพาะให้เด็กมีความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรม โดยสอดแทรกแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เข้าเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตร สาระเรียนรู้ต่างๆ เพื่อสอนให้เด็กรู้จักการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าของทรัพยากรต่างๆ รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และแบ่งปัน มีจิตสำนึกรักสิ่งแวดล้อม และเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม ความเป็นไทย ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงต่างๆ รู้ว่าตนเองเป็นองค์ประกอบหนึ่งในสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมของโลก การกระทำของตนย่อมมีผลและเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมในโลกที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ด้วย ซึ่งการจะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น สำคัญคือครูจะต้องรู้จักบูรณาการการเรียนการสอนให้เด็กและเยาวชนเห็นถึงความเชื่อมโยงในมิติต่างๆ ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม สังคม และเศรษฐกิจ ซึ่งความเป็นองค์รวมนี้อาจเกิดขึ้นได้ ครูต้องโดยใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นปัจจัยในการขับเคลื่อน (ปริยานุช พิบูลสรารุณ, 2549: ลัดดา ศิลาโน้อยและคณะ, มปป.) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวันฉาย มาตย์นอก (2553) ได้ทำการศึกษาผลการบูรณาการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) เรื่องทรัพยากรป่าไม้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า 1) นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงคิดเป็นร้อยละ 81.25 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70

และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 86.11 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 2) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 80.63 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 83.33 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 3) นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมากและระดับปานกลางร้อยละ 72.22 และ 27.78 ตามลำดับ 4) นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการวิทยาศาสตร์ในระดับมากและในระดับปานกลางร้อยละ 66.67 และ 33.33 ตามลำดับ 5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการสอนตามแนวคิดวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสังคม (STS) เรื่อง ทรัพยากรป่าไม้ พบว่า นักเรียนมีระดับคะแนนเฉลี่ยรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, $SD = 0.31$) สอดคล้องกับจิตาร์ตัน อ่อนปลา (2553) ได้ทำการศึกษาผลการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง การปลูกป่าเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและจิตสำนึกของนักเรียนโรงเรียนสิรินธรราชเดชชัย พบว่า 1) หลังเรียนนักเรียนมีคะแนนความรู้-ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเรื่องการปลูกป่าเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 23.80 คิดเป็นร้อยละ 79.50 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(S.D.) เท่ากับ 2.96 มีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การเรียนรู้จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 83.78 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 70 2) ก่อนเรียนนักเรียนมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับ “ปานกลาง” โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 3.48 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.91 หลังเรียนนักเรียนมีจิตสำนึกต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับ “มาก” โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.65 ผลทดสอบค่า t-test แสดงให้เห็นว่าจิตสำนึกก่อนและหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=11.51$) 3) ผลการปลูกต้นสักทองพบว่า หลังจากการปลูกไปประมาณ 7 เดือน มีสักทองเหลือรอดคิดเป็นร้อยละ 76.57 และมีสวนสูงเฉลี่ย 74.86 4) การสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนมีจิตสำนึกเกิดความรักและผูกพันกับต้นไม้ที่ปลูก เห็นคุณค่าและความสำคัญของต้นไม้ที่ตนเองปลูก ครูผู้รับผิดชอบสอบถามโดยการสร้างความตระหนักให้กับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือและสนับสนุนโครงการเป็นอย่างดีและผู้บริหารเห็นว่าควรสนับสนุนโครงการอย่างต่อเนื่องเพราะเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างความรับผิดชอบให้นักเรียนมากขึ้น เช่นเดียวกับพรณวดี พันธธุวิชา (2553) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้กระบวนการกลุ่ม พบว่า 1) ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเยาวชนในจังหวัดขอนแก่นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 89.79 คิดเป็นร้อยละ 74.8 แสดงว่ามีความเข้าใจอยู่ในระดับมาก ส่วนค่าเฉลี่ยการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเท่ากับ 40.03 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 66.7 แสดงว่ามีการเข้าถึงอยู่ในระดับน้อย และพบว่าเยาวชนมีความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมากกว่าเยาวชนชายอย่างมีนัยสำคัญทางเศรษฐกิจ 2) ประสิทธิภาพของโปรแกรมกระบวนการกลุ่มต่อการพัฒนาความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างเครือข่ายเยาวชน พบว่า (1) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีความเข้าใจและการเข้าถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของเครือข่ายเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม สามารถสร้างเครือข่ายได้ 6 เครือข่าย เกิดโครงการเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 6 โครงการ และผลประเมินโครงการมีคะแนนเฉลี่ยระหว่าง 81-85 คะแนน จัดอยู่ในเกณฑ์ดีมากทุกกลุ่ม และ ละออ ผาน้อย (2553) ได้ทำการศึกษาการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสนามบิน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 พบว่า นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน การวัดประเมินผลของนักเรียน พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.85 และมีนักเรียนที่มีคะแนนผ่านเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 93.75 การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่าในภาพรวมนักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับการเห็นประโยชน์ และการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับมาก และกลุ่มวิจัยและพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจและนำมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน โดยได้รับการพัฒนาความรู้ด้วยตนเองมากที่สุด รองลงมาคือการอบรม ประชุมและสัมมนา ครูส่วนใหญ่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตมากที่สุดคือความซื่อสัตย์สุจริต ด้านการจัดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงพบว่า ครูส่วนใหญ่สอดแทรกในสาระการเรียนรู้ ที่สอนรองลงมาคือ บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกันช่วงชั้นเดียวกัน วิธีจัดการเรียนการสอนพบว่าส่วนใหญ่จัดการเรียนการสอนโดยการปฏิบัติจริง สื่อที่ใช้พบว่าส่วนใหญ่ครูจัดทำร่วมกับเพื่อนครูและนักเรียน ด้านการวัดประเมินผลพบว่า ครูส่วนใหญ่วัดและประเมินผลจากพฤติกรรมการเรียนรู้ รองลงมาคือ ตรวจผลงานและการทดสอบ ด้านการพัฒนาคุณธรรมพบว่าผู้เรียนมีคุณธรรมมากที่สุด ได้แก่ การแบ่งปัน เอื้ออาทร ประณีประนอม กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อส่งเสริมคุณธรรมตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5 อันดับแรก ได้แก่ การอบรมทรัพย์ การบันทึกความดี การรู้จักพอเพียง การสร้างจิตสำนึกที่ดี และโรงเรียนวิถิพุทธ โดยครูส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนในระดับปานกลาง